

Jacht of schadebestrijding?

De regels in Noord-Holland

FOTO: ROELY BOS

Alle vogels die van nature in het wild voorkomen worden beschermd door de Flora- en faunawet. Om te bepalen of jacht verboden is, wordt gekeken naar de verboden die gesteld worden in de Flora- en faunawet, artikel 9-12 (zie ook het artikel over de Flora- en faunawet).

De jacht is zeker in strijd met Artikel 9 en 10 (verbod op resp. doden/verwonden en opzettelijk verontrusten van vogels). Bij het opzettelijk verontrusten van vogels zullen bovendien niet alleen de bejaagde vogels worden verontrust, maar ook andere diersoorten die zich in het gebied bevinden. Artikel 11 en 12 (verbod op wegnemen/vernietigen van resp. nesten en eieren) zijn in het kader van jacht niet van belang, zolang er niet tijdens het broedseizoen wordt gejaagd.

Jacht, schadebestrijding en populatiebeheer

Op bovengenoemde verboden bestaan helaas een paar uitzonderingen.

In het kader van plezierjacht mag gejaagd worden op een beperkt aantal wildsoorten, waaronder Fazant, Houtduif en Wilde Eend. Jagers hebben hiervoor een jachttakte nodig en ze mogen alleen in bepaalde periodes in bepaal-

de gebieden jagen. Het jachtseizoen voor Fazant en Houtduif is geopend van 15 oktober tot 31 januari en voor

Wilde Eend van 15 augustus tot 31 januari. Er geldt een aantal regels voor de jacht, waaronder:

- er mag niet worden gejaagd op zondagen en nationale feestdagen
- er mag niet worden gejaagd als de grond met sneeuw bedekt is
- er mag alleen worden gejaagd wanneer de jager eigenaar is van de gronden of toestemming heeft er te jagen
- er mag niet bijgevoerd worden
- het aanwezige wild moet in een redelijke stand gehandhaafd worden
- de jager moet met succes een erkend examen hebben afgelegd en in het bezit zijn van een geldige jachttakte
- er mag niet worden gejaagd in de bebouwde kom en in beschermde natuurgebieden
- het wild mag niet onnodig lijden

Soms wordt verjagen of jacht ook mogelijk gemaakt wanneer men vindt dat vogels veel overlast en schade veroorzaken, zoals de Grauwe Gans in sommige landbouwgebieden. Er kan dan een individuele ontheffing aangevraagd

worden en soms kan er gebruik gemaakt worden van een vrijstelling. Er moet dan wel daadwerkelijk dreiging van schade zijn en er mag geen andere oplossing voorhanden zijn, zoals het plaatsen van vogelverschrikkers. Wanneer er geen alternatieve oplossingen zijn, worden soms enkele ganzen afgeschoten om de andere ganzen af te schrikken. Er is dan officieel geen sprake van jacht, maar van schadebestrijding. Deze vorm van schadebestrijding wordt vaak uitgevoerd door jagers die in het bezit moeten zijn van een geldige jachttakte en kan zelfs worden toegestaan in natuurgebieden, tenzij het natuurgebied is aangewezen voor de bescherming van ganzen, of indien andere diersoorten waarvoor het natuurgebied is aangewezen hier last van zullen hebben.

Wanneer getracht wordt om de grootte van de populatie terug te dringen spreekt men van populatiebeheer. Om met name landbouwschade terug te dringen, wordt soms getracht de ganzenpopulaties te verkleinen door het schudden van de eieren zodat er geen nieuwe ganzen bijkomen. De Flora- en faunawet verbiedt het schudden van ganzen-eieren. Maar ook hier zijn weer uitzonderingen mogelijk in het kader van schadebestrijding. Om hiervoor toestemming te krijgen moet er voldaan zijn aan een aantal eisen: er is sprake van belangrijke schade, er bestaan geen andere oplossingen om de schade tegen te gaan en het schudden heeft geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de ganzenpopulatie. Deze maatregel mag echter niet altijd toegepast worden in beschermde natuurgebieden en ganzenfoerageergebieden.

Interessant is het onderzoek van SOVON over overzomerende ganzen en het opvangbeleid dat tot nu toe gevoerd is. Dit onderzoek laat zien dat eieren schudden om populaties te

FOTO: RONALD VAN DIJK

FOTO: CHRISTIAN KOIJ

Boven: Afschot van ganzen in de Bovenkerkerpolder, 8 januari 2011
Onder: Voor een aantal soorten, waaronder Brandgans, is 6.000 hectare aangewezen als foerageergebied

beheren alleen een effectieve maatregel is als het om kleine geïsoleerde populaties gaat.

Ganzenfoerageergebieden

In zogenaamde ganzenfoerageergebieden zal 'aan verjagend ondersteunend afschot' nooit toegestaan worden. Deze gebieden zijn juist aangewezen om ganzen te beschermen en ze een rustige plaats te geven om te foerageren.

De belangrijkste gebieden voor ganzen in Nederland zijn al of worden nog aan gewezen als ganzenfoerageergebieden. De eigenaar van het gebied krijgt een vergoeding voor de aangerichte schade en in ruil hiervoor worden de vogels met rust gelaten en niet verjaagd. Buiten deze gebieden is het juist de bedoeling dat ganzen verjaagd worden zodat de ganzen 'leren' naar welke gebieden zij moeten trekken. Bovendien kan er buiten deze foerageergebieden geen schadevergoeding aangevraagd worden door de grondgebruiker omdat de mogelijkheid van verjagen is opgesteld. De ganzenfoerageergebieden zijn alleen aangewezen voor overwinterende ganzen. In de zomer kunnen hier soms wel ganzen verjaagd

of afgeschoten worden, dan gelden de algemene regels van schadebestrijding. Ganzengedooggebieden bestaan eigenlijk niet meer; het is een ouder concept dat nu vervangen is door het aanwijzen van ganzenfoerageergebieden. In gedooggebieden werden de ganzen letterlijk gedood en wie schade leed als gevolg van het verblijf van de ganzen kon hiervoor een vergoeding krijgen. Er is een belangrijk verschil tussen foerageergebieden en gedooggebieden. Grondgebruikers van ganzenfoerageergebieden gedogen niet alleen passief, zij kunnen ook een beheersovereenkomst afsluiten om tegen een vergoeding actief te beheren. Ze zorgen er dan onder andere voor dat er voldoende gras beschikbaar is in het ganzenfoeragegebied.

Onder het mom van schadebestrijding wordt via een ontheffing jagen toegestaan

FOTO: RONALD VAN DIJK

In Noord-Holland is circa 6.000 hectare aangewezen als foeragegebied, niet alleen voor Grauwe Gans maar ook voor Kolgans, Smient, Brandgans, Kleine Rietgans en Smient: in Zeevang, in Waterland-Oost en in de Vechtstreek. De grenzen van deze gebieden worden aangegeven op kaarten op de website van Provincie Noord-Holland.

Ontheffingen Noord-Holland

Provincie Noord-Holland heeft aan de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem een tot en met 17 maart 2014 geldende ontheffing verleend van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Met behulp van geweer en hond mogen Grauwe Ganzen, Kolganzen en Smienten wordt gedood ter voorkoming en bestrijding van schade aan gewassen, van 1 oktober tot 1 april, "...op basis van de schadegegevens van de afgelopen jaren - en het feit dat het verontrusten van grauwe ganzen, kolganzen en smienten reeds is toegestaan op basis van de Verordening vrijstellingen Flora- en faunawet Noord-Holland 2009 - dat preventieve maatregelen, zoals het gebruik van visuele en akoestische middelen, niet voldoende zijn om de te verwachten gewasschade te voorkomen of te bestrijden. Wij concluderen dan ook dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan het afschot van grauwe ganzen, kolganzen en smienten toe te staan, ter ondersteuning van eerder genomen preventieve maatregelen...".

Onder de bepalingen en voorschriften van de ontheffing staat een vijftiental regels. Eén daarvan is dat het gebruik van lokmiddelen niet is toegestaan. Een ander is dat per 'verjaagactie' niet meer dan vier vogels per geweer mogen worden gedood. Een verjaagactie is beëindigd, indien de vogels daadwerkelijk zijn verdreven; echter, bij op-

nieuw invallende vogels vangt een nieuwe verjaagactie aan.

De ontheffing is van toepassing op een beschreven, vaste lijst van 'wildbeheereenheden', waarvan er hier een aantal genoemd worden: Texel, Zeevang, Gooi en Vechtstreek, De Dieën, Amstelland, De Purmer, Oostzaan, Haarlemmermeer, Waterland en omstreken, Zaanstreek en omstreken, Spaarnoude, IJmeer en Vechtstreek, Banne, Wormer, Jisp & Neck, en Noord- en Zuid-Kennemerland.

De ontheffing is niet geldig in de ganzenfoerageergebieden, terwijl in Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten eerst nog extra toestemming gevraagd worden moet aan de provincie. In tegenstelling tot de 'schadebestrijding' in Noord-Holland mogen Grauwe Ganzen en Nijlganzen in een straal van 10 kilometer rondom Schiphol het gehele jaar door worden bejaagd: "...het doden met geweer en hond alsmede het verstoren en verwijderen van eieren en nesten van grauwe ganzen, verwilderde, gedomesticeerde en hybride vormen van de grauwe gans, en nijlganzen, in gebied De Westeinderplas, binnen de zone van 10 kilometer rondom Luchthaven Schiphol. Wildbeheereenheid Haarlemmermeer en omstreken wordt aangewezen in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer. De aanwijzing is van kracht tot en met 31 december 2011."

Bronnen

Voor dit artikel is de website "Vogels en de wet" (vogelsendewet.nl) geraadpleegd. Hier wordt ook beschreven welke actie ondernomen kan worden tegen overtredingen van de regels. De informatie over de ontheffingen is ontleend aan de website van de provincie (noord-holland.nl).

Ellen de Bruin